

B. 5712.

Linhholm, H.:
Sassi-jussi
vingerfussid.

6840. 35712.
Arthur Linholm



SASSI JUSSI
wingerpussid



Illustreerind
Rich. Friedrichsen

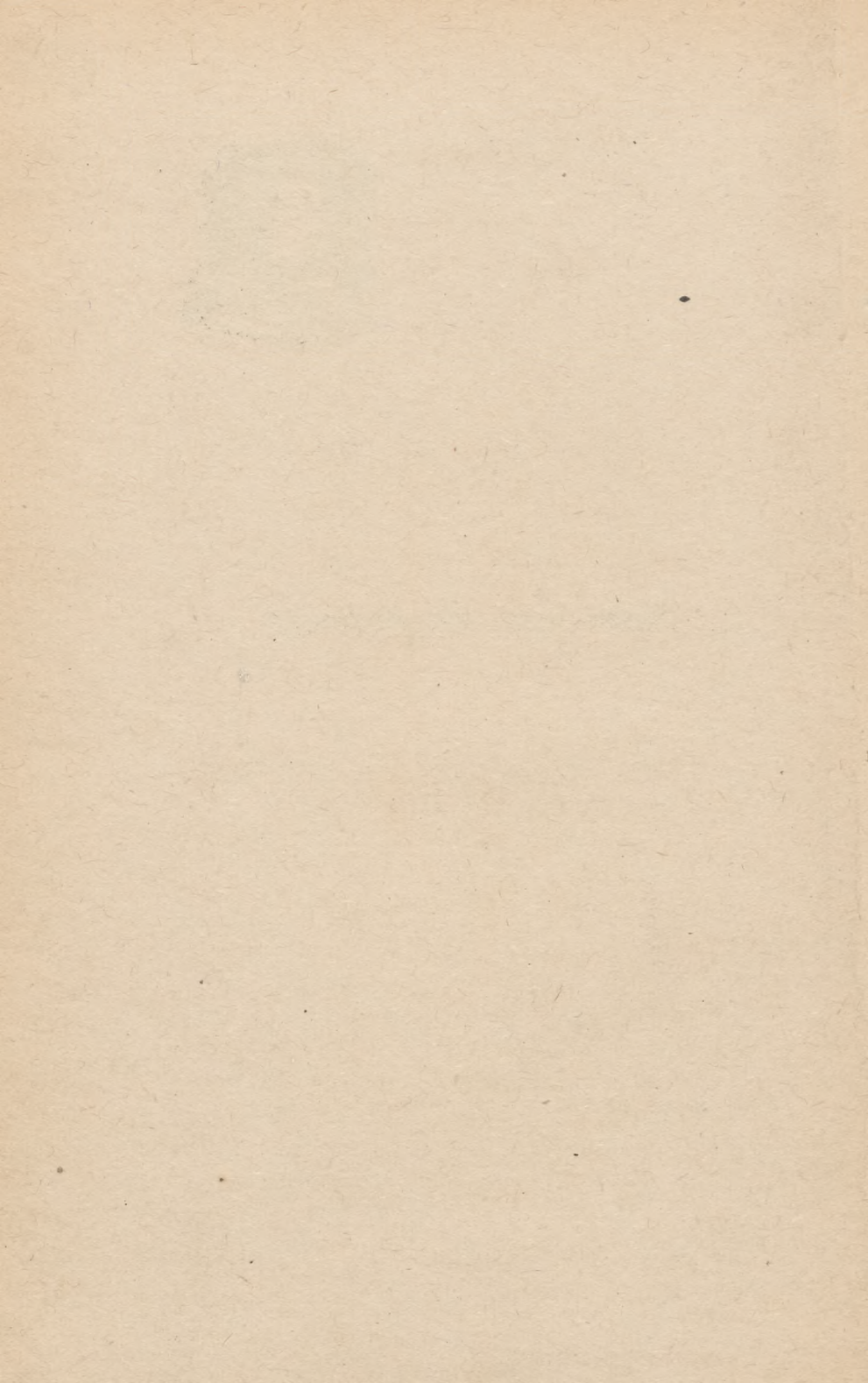
Tallinn, 1922

K.-Ü. „Kool“

55742



Sassi-Jussi vingerpussid



Artur Linholm

Sassi-Jussi vingerpussid

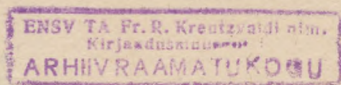
Jllustreerinud
Rich. Friedrichsen



Tallinn, 1922

K./ü. „Kool“

A. Kümmeli trükk, Tallinnas.



110008

I.

Jussi, Sassi mõlemad
koolipoisid olivad;
kuid nad olid vallatud,
õppides liig hooletud.
Üle kõige Jussi, Sassi
ülistasid vingerpussi,
karutükke tegivad,
mida teile, lugijad,
tahan mina jutustada,
et te võiks ka näha seda,
mida võivad väiksed poisid,
kes veel alles koolis käisid,
kelmusega korda saata.
Poiste välimust siin vaata.



Enne veel kui algan juttu
tahan märkust teha ruutu:
kõik see juhtus sellel a'al,
kui me' armsal Eestimaal
iseseisvust veel ei olnud,
läänes meitest aimu polnud;
siis kui Eesti, nagu tall,
oli tsaari käpa all,
ning kui oli igal pool
valitsemas võõras vool.

II.

Juba mööda läinud äike,
jälle soojalt paistab päike.
Jussi, Sassi sammuvad
koolist koju mõlemad.
Ilm küll väljas ime kena, —
poistel rõõmu pole täna:
kahjuks koolist mõlemad



„kahed“ koju tirivad!
 Kuri isa ammu ütles,
 kui ta poiste vihke vaatles:
 „Kui veel „kahtesid“ näen ma,
 siis mult saate sugeda!“
 Keretäit seal kartes nad
 järgmist nõu siis leiavad:
 „Kogu ei me enam lähe,
 — Kas me vitsu saanud vähe! —
 Meie lähme rändama
 mööda laia maailma.“
 Kahekesi lähevad
 nagu vanad reisijad.

III.

Poistel reisida on paha,
 sest et puudub reisiraha.

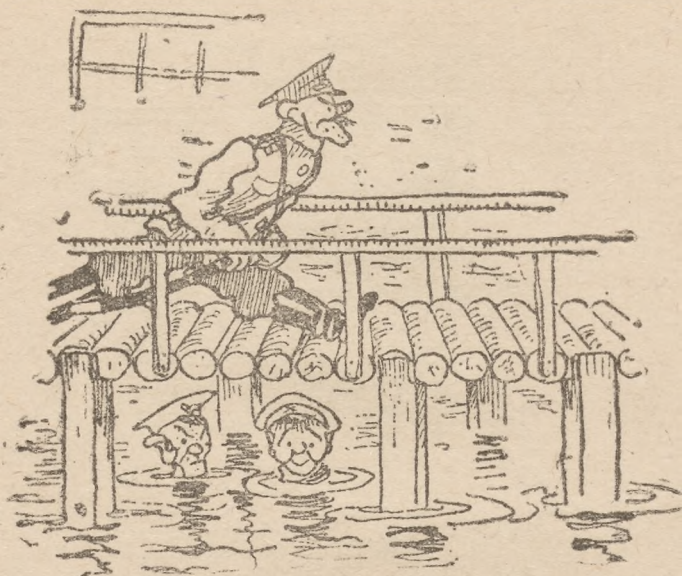


Kavalasti siiski nad
selle tõkke võidavad.
Siin me näeme: Jussi, Sassi
kinni püüdnud vana kassi,
ning nüüd söögimaija nad
toitu tooma sammuvad.
Lasevad seal kassi lahti,
et saaks vahtimiseks mahti.
Hopsti! — nälgas kass nüüd seal
korraga on laua peal.
Vorsti hambusse ta võtab,
uksest välja kiirelt tõttab.
Söögipoepidaja
kassi taga ajama.

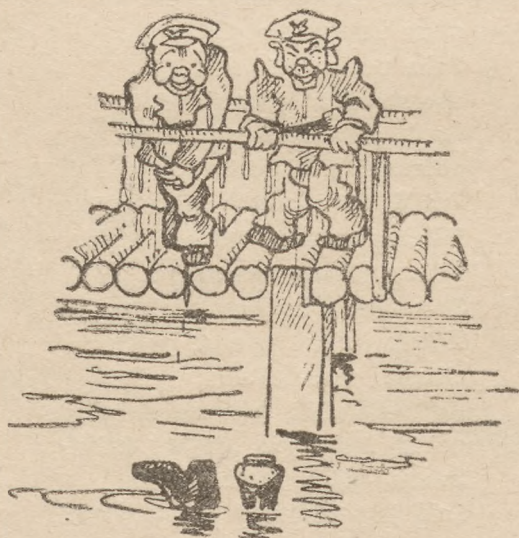




Poistel taskud hästi laiad,
sinna kaovad koogid, saiad.
Selle peale ruttu nad
uksest välja lähevad.
Kuid, oh häda! seda nägi
politseinik; jookseb ligi.
Poisid jalad selga võtvad,
kiirelt põgenema tõtvad.
Poisse päästis imevägi:
Sass teel Härjajõe nägi, —
Kähku jökke ronivad,
silla all nad ootavad.
„Võmm“ nüüd jookseb üle silla;
poisid hüüdvad: „Holla, holla!“
Seisma jääda tahab „võmm“,
kuid jalg vääratab ja — põmm!



Vaene politseinik vees,
sipleb põhjas muda sees.



Kilulinnast kaugel väga
heinamaal me poisid aga
hästi kõhtu täidavad,
endal pihku naeravad.

IV.

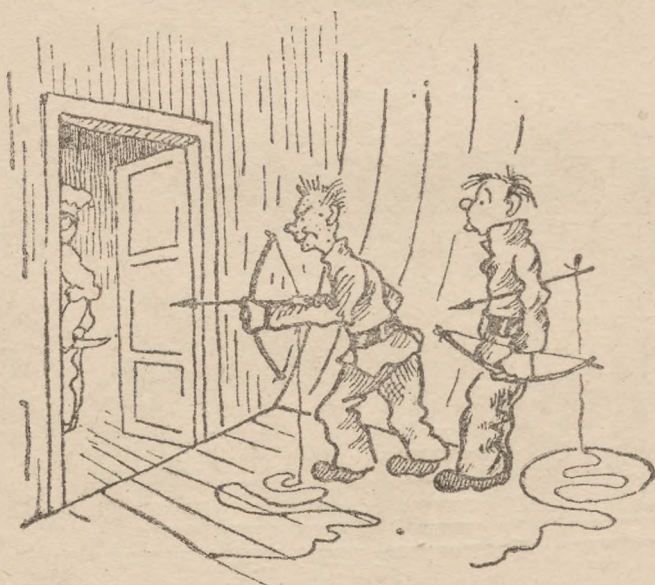
Päike paistab palavasti. —
Jussi, Sassi kahekesti
sadamasse sammuvad,
sest et tahvad mõlemad
laeval sala kohta leida,
et siis väljamaale sõita.
Aurik „X“-il parajasti
auru tehaks palavasti,
sest et Inglismaale ta
tahab õhtul kihuta.



Parast aega ootavad
 ning siis laeva kargavad.
 Pakiruumi mõlemad
 ennast ära peidavad.
 Riga-raga riga-raga!
 tõuseb ankur ruginaga.
 Kilulinn nüüd maha jääb,
 vaevalt silm veel teda näeb.
 „Jää Jumalaga, Eestimaa!
 „Jää Jumalaga sa!
 „Ei sind vist enam näha saa!“
 Nii poisid laulavad.

V.

Kõrgel merel kiigub laev. —
 Jussil Sassil suur on vaev,



mida nemad tunnevad,
 sest et näljas mõlemad.
 Näljapiinas Sassike
 räägib, — kuulab Jussike —
 „Kätte jõuab kolmas öhtu,
 ikka nälg mul muljub kõhtu.
 Armas Jussikene, sa
 mõistus kokku võta ja
 mõtle, mis peab tegema,
 et võiks näljast pääseda?“
 Mõtleb Juss küll nii, küll na;
 viimaks rõõmul hüüab ta:
 „Silmapilk ma laeva kööki
 lähen ja toon siia sööki.“
 — Valge veelgi merel, maal. —
 Laeva köögis sellel a'al
 kokad suure karjaga

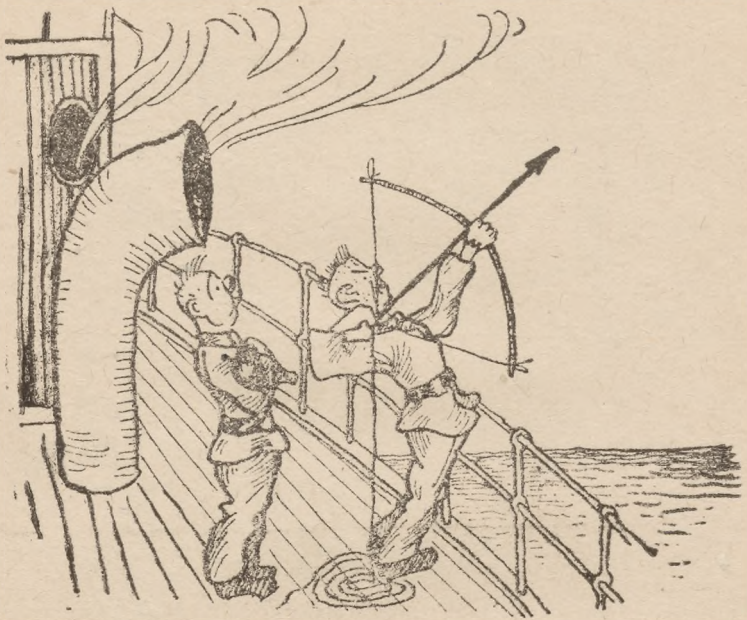




ametis on härjaga,
mida suurde katla nad
tükikaupa pilluvad.
Ukse taga Sassi, Jussi
seisvad, hoides vibupüssi.
Noolte külge vallatud
pikad nõõrid sidunud.
Vurinaga lendab nool.
Jussi poisi ainus hool
on nüüd nõõrist tõnmata.
Sass ka püüab kõmmuta,
kuid, oh häda! Nool see läeb,
koka kintsu kinni jäeb.
Kokk nüüd hirmsast ehmatab,
õli tünni ümber a'ab.



Köögis tulekahi tekib.
Jussi, Sassi ära läkib.
Segaduses poisse keegi
ei nüüd pane tähelegi.
Seda kasutades nad
põgenemist otsivad.
Siin me näeme väikest Jussi,
käs ta hoiab vibupüssi,
sest et kõrgel õhus ta
silmab kotkast lendama.
Vurinal nool lendu läheb,
Jussi ülespoole vahib,
Ja siis kohe rõõmul näeb,



et nool kotka sappa jääb.



Kahekesi Sassi, Jussi
teevad uue vingerpussi:
Nõõrist kinni võtavad,
kohe lendu tõusevad.
Nõnda peasevad nad laevalt,
kust nad muidu oleks vaevalt
eluga võind pääseda.
Poisid võivad rõõmusta'.



VI.

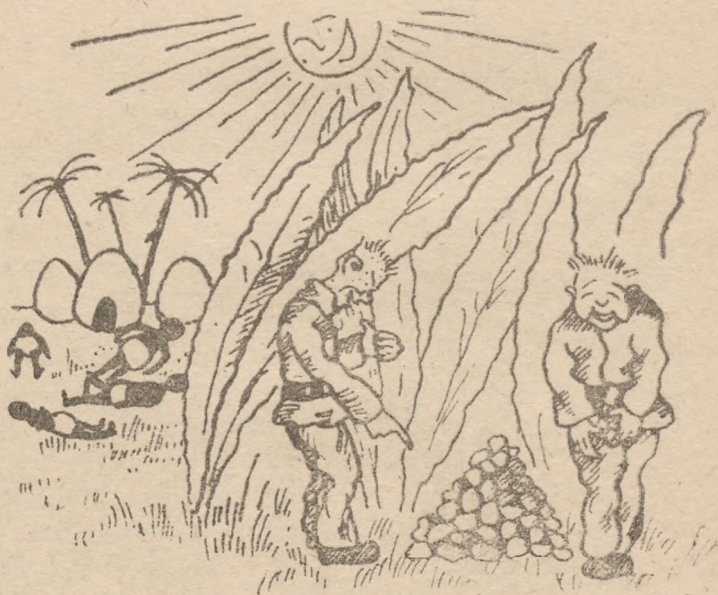
Mitu päeva, õö veel peale
lendavad, kui jõudvad maale,
kus soe päike kõrvetab,
nii et nahk pea pruunitab.
Aafrika see maa ju oli,
kuhu kotkas lendes tuli;
kaljurahnul' lasi tasa,
sest siin oli tema pesa.
Jussi Sassi kahekesi
kotka seljast vabanesid,
kiirelt eemal' lähevad,



ümberringi vahivad,
sest et võõras neil see loodus,
pole nii kui oli kodus.
Palmid, lilled, viljapuud
vesiseks neil tegid suud.
„Au-ou! Au-ou! Kro-ke-ke,“
kõlab kõrvu poistele,
mille peale mõlemad
väga ära hirmuvad.
Kiirelt põõsastikku poevad.
Neegrikarja tantsul näevad



ümber suure tule seal,
kaunis laia muru peal.
Tule kohal keeb suur pada.
Poisid kohe nähes seda
kärnalt uue tembuga
tahvad musti hirmuta'.
Jussi võtab taskust ruttu
suure dünamiidi tutu.
Selle patta virutab...
Oi, nüüd nalja näha saab!



— Teada kõigile see aga,
dünamiit on magus väga. —
Neegrid magust toitu söövad,
rõõmsalt valju lärmi löövad.
Peale sööki väsind nad
maha heitvad, magavad.
Oh te vaesed neegrid! Häda!
Jussi, Sassi ootnud seda.
Kive maast nad võtavad,
vähe eemal' tõttavad.
Vops! käib kivi vastu kõhtu, —
põmm! ja neeger lendab õhku!



Neegritel ees hirmu higi.
 Dünamiit kõik seda tegi.
 Jussi, Sassi seda nad
 kõigi juures kordavad.
 Natukese aja pärast
 pole midagi jäänd kärast.
 Jussi, Sassi lähevad
 nagu vanad reisijad.



VII.

Kaua kärmalt meie poisid
 kõrbeteeda mööda käisid.

— Päike ligineb zenüti *). —

*) — punkt, kus päike otse pea kohal on.



Poisid näevad püramiiti,
mille järel mõistavad,
et Egiptuses on nad.
Palmi ladvad sahisevad,
Niilus-lained kohisevad.
Jussi, Sassi silmavad
kuulust vääraode maad.
Memphis *) linna varemetes,
majesteetlik ilusates,
poisid tahvad puhkust teha
Kivipangal istvad maha.
Palmiviljast toidavad
end, siis maha heidavad.
Unejumal ligi tõttab,

*) — vana Egiptuse pealinn; nüüd varemetes.

poisid oma kaissu võtab...

— — — — —
— — — — —

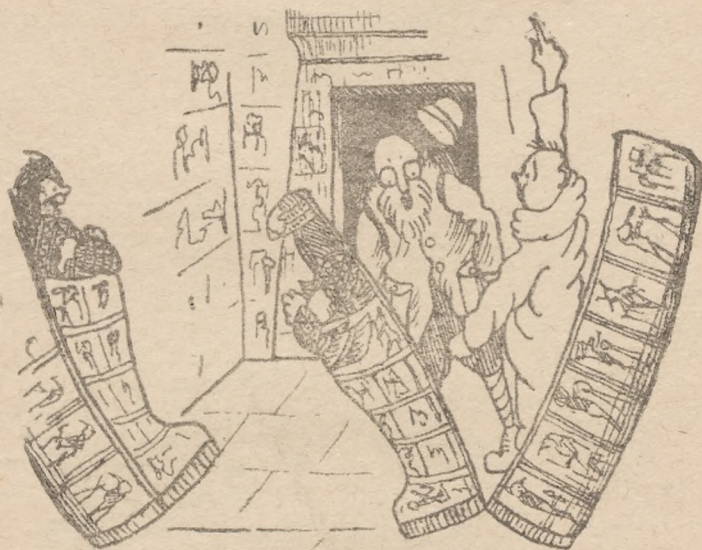
VIII.

Kahekesi Jussi, Sassi
tahvad teha vingerpussi
vanavarakaevajale,
kellegi professorile,
Memphises kes mitu suid
otsis vaaraode luid.
Jussi püramiiti tõttab,
sarkofaagist *) surnu võtab,
kelle riided selga a'ab.
Vaikselt lamama siis jääb.
Sassike, kes seda näeb,



*) Vanaegiptlaste puusärk.

kiirelt Jussi järel teeb.
 Professori ootma jäevad,
 keda kaunis pea näevad.
 Ilmub kräbe mehike,
 veldi paks ja lühike;
 eba surnukehi ta
 hakkab rõõmul vaatlema.
 Selja pöörab vanake.
 Sarkofaagist Sassiike
 astub välja tasakesi,
 kelmilt naeratades isi, —
 mehikesel ligineb,



selja taha seisma jääb.
 Vaevalt „vana“ taha vaatab,
 süda temal kohe jäätav.
 Appi hüüdes paneb ta
 uksest välja plagama.

Juhus see talt huvi võtab,
ära kodumaale tõttab.
Jussi, Sassi mõlemad
endal pihku naeravad.

IX.

Jala käia väga paha,
poisid tahvad sõitu teha.
Imelikult nad siis hüüdvad,
jaanalinnud kinni püüdvad;
nende seljas mõlemad
rõõmustades sõidavad.
Maha jätvad Niilusveed
sõitvad mööda kõrveteed.
Äkki röövli salka nad
horitsondil silmavad.



Kiirelt poisid linde a'avad,
 sammud ida poole säevad,
 et võiks kiire sõiduga
 röövlite käest pääseda.
 Kuid ei pääse nad! Oh häda!
 Sest et röövlid nägid seda;
 ju nad kiirendavad sõitu,
 arvates, et saavad võitu.
 Pirrak! Pörrak! paugub püss.
 Surma hirmus Sassi, Juss.
 Onneks merd nad ligi näevad,
 sammud sinna poole säevad.
 Kuid seal viimsel silmapilgul,
 röövli püssitule vilgul



jaanalinnud langevad;
 röövlid ligi tungivad.
 Aafrika on väga palav,
 Jussi, Sassi mõistus elav
 kalju otsast mõlemad
 lainetesse kargavad.



X.

Okeani lainte harjal,
 kõrge vetevoode turjal
 Jussi, Sassi rõõmul nad
 kaldast eemal ujuvad.
 Seal, oh häda! mõlemad
 haikala märkavad,
 vihaselt kes ujub ligi.
 Poiste nägudel külm higi.
 Koletis end ringi keerab,



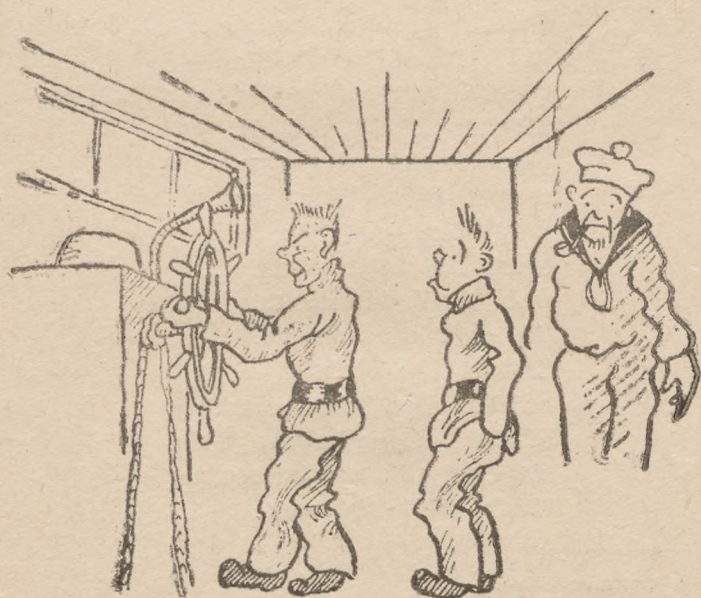
napsti! poisid ära neelab,
ning siis ujub edasi.
Poisid kõhus vagusi
mao nahal istuvad,
lõbust juttu vestavad.
Möödas on nüüd reisuvaev,
sest et prii on „aurulaev“.
Tüki aja pärast nad
väljast kära kuulevad:
Hai on jõudnud laeva juure.
Poisid näevad oda suure
tungivat seal läbi mao,
ei hai enam ära kao.

Kõhuruum nüüd kitsaks jääb,
 kala kõht see kokku läheb,
 sest et kõied vajutavad.
 Poisid kõhus sajatavad.
 Hai nüüd kukub laeva, mürts!
 Sass kaob soolikasse, vurts!
 Jussi palju vaeva näeb,
 kuni Sassi kätte saab.
 Lõhkeb pea kohal magu,
 kõhu seina tekib pragu;



poisid silmi nühivad,
 kõhust välja vahivad.
 Madrused on ehmatanud,
 kapten väga imestanud;

ühed risti ette löövad,
teised kinnituseks joovad.
Terve laeva personaal
poiste juures üleval,
uudishimus siia tõtnud,
laeva hooletusse jätnud.
Selle tõttu viimane
satub otsa kaljule.
Mõistuse kõik kaotavad,
ainult poisid rahul jäävad.
Rahulikult Jussike
asub tüürirattale,
seda veidi keerutab,
laeva kaljust vabastab.



Jussi võtab oma hoole
laeva, viib ta kalda poole.
Riga-raga-riga-raga
vajub ankur raginaga.
Bombay linna India
õnnelikult jõudnud nad.
Jumalaga jätavad
poisid, maale sammuvad,
linnast läbi sisemaale,
lähvad saladuste ra'ale:
Veidi aja järele
jõudvad jõe kaldale.
Ganges jões mõlemad
poisid ennast pesevad,
sest et Braama *) pesijaid
õnnistab ju sedamaid.
Puie varju, väsind nad,
maha istvad, puhkavad;
rõõmsalt vaatvad loodusilu:
kõik on rikkalik, täis elu.
Ss-ss! kostab selja taga:
roomab kobra **) susinaga.
Jussi kohe ligi tõttab,
suure kivi kätte võtab,
mao kiirelt surmab ta.
Siin peab ette vaatama.
Sest et ilus India
on üks väga hirmus maa:
Siin võib tõppe haigeks jääda,
kiskjatest võib söödud saada.
Hindu usklikutest sa

*) Hindude jumal.

**) Kõige kihvtisem madu maailmas.

ennast eemal hoia ka,
kui ei taha tuliriidal
kõrbeda, kui küpsis pliidal.



XI.

Jussi, Sassi päästavad,
jõest välja tirivad
ühe vana hindu mehe,
kes neil tänutäheks kohe
hüpnõotismust*) õpetab,
musta kunsti seletab.
Selle peale mõlemad
jälle reisi jätkavad. —

*) Kunstuni.

Käivad öö ja käivad päeva,
tunda saavad palju vaeva,
viimaks palmimetsa sees
näevad templi enda ees.



Ettewaalikult nad läävad,
ukse taha seisma jäävad.
Sisse vaates näevad nad
hindusid, kes täidavad
usukombeid. Poistel kohe
ära minna tekib tahe.
Kuid üks preester silmab neid,
järel jookseb sedamaid,
poisid kohe kinni võtab,
templi tagasi siis tõtab.
Kaua hindud kõnelevad,

vahetvahel sõnelevad.
Otsuse siis teevad kurva:
Poisid määratakse surma!
Otsus homme täidetakse,
vangid puuri peidetakse.

Idast punetab ju koit. —
Tuleriidal lõõmab loit;
hindud rõõmul kisavad;
poistel valupisarad
silmis. Äkki Jussi kaob
tuleriida alla vaob,
mulla sisse poeb kohe,
Sassi kiirelt järel läheb.

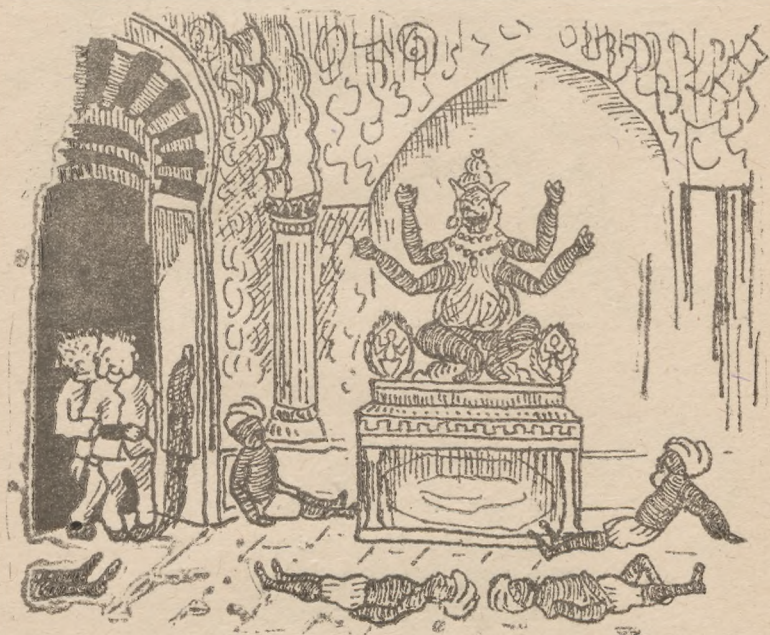


Ei nüüd tuli häda tee,
 poisid naervad: he-he-he!
 Hindud ikka tantsivad,
 midagi ei märka nad.
 Ära põlend tuleriit,
 hindud juba läinud siit.
 Poisid silmi nühivad,
 tuha alt nad vahivad.



Tulehaavu täis neil keha,
 rinnus möllab äge viha,
 kättemaksa mõlemad
 hindudele tahavad.
 Templi kojas vette nad
 unerohtu viskavad.
 Vaevalt preestrid joonud vett,
 kui ju rohi mõjub, et

pikali kõik kukuvad,
 raskes unes tukuvad.
 Poisid kohe mõlemad
 joostes ligi tulevad,
 a'avad hindusid, kui notti



ühe teise järel kotti.
 Selle peale kotid nad
 jõe ääre tassivad.
 Sulpsat! sulpsat! viskavad
 kotis hindud vette nad.



Vesi viib neid allapoole.
Poisid andund rõõmuhoole.
Tööst siis väsind mõlemad
põõsa heitvad, magavad.

XII.

Sassi, Jussi vagusalt
põõsa ääres magusalt
tukuvad. Neil aimu pole,
et üks näljas tüger — kole! —



ligi hiilib, tahes neid
ära murda sedamaid.



Napsti! poisid kinni keerab,
täitsa tervelt alla neelab,

sest nii väga näljas ta,
pole aega pureda.
Poisid ärkavad, kuid hilja!
Enam kõhust ei saa välja!
Saatusese vaikselt nad
end siis alla annavad.

XIII.

Metsa püüdjad tulevad,
tiigri kinni püüavad,
kelle kõhus Jussi, Sassi
kükitavad kahekäsi.
Tiiger müügile siis viiakse'
riigi pealinna tuuakse'.
Loomaaed seal teda ostab,
teraspuuri kohe pistab.
Kätte jõuab sügisõhtu. —
Pilku heites tiigri kõhtu,
silmapilk me saame näha:
poistel seal ei ole paha.
Süüa saavad nemad hästi,
sest nad väga kavalasti
söövad üheteise võidu
ära sellesama toidu,
mida tiiger sisse ajab...
Läbi kõhu seinte kajab
poiste kõrvu tuttav keel.
Kodu ligi teavad nad,
kohe rõõmsaks läheb meel,
ennast ju nüüd olevat.
Tiigri kõhtu mõlemad
kõditama hakkavad,
ning see kohe selle tõttu
hakkab oksendama ruttu.



Poisid kõhust pääsevad,
loomaaiast joosevad.
Hädast saand nad jälle välja,
see eest näha saadud nalja.
Röömsal tujul mõlemad
tänavatel sammuvad.

XIV.

Ilm kõik täis on rasket häda:
lahti puhkend ilmasõda.
Kohe Jussi, Sassike
tahvad minna frondile.
Kahjuks kohta nad ei tea,
kus võiks üles anda pea;
ühelt töoliselt siis nad
tänaval nõu paluvad.
Tööline see oli vist
õige hirmus anarhist,
sest et poisse nähes ta
neid ä' mõtles hukata.



Kohe käskis õige vara,
kui veel pole algand kära,
kuuli-pommi vabrikusse
minna meie Sassi, Jussi.
Seal ta pidi juhatama,
kus peab üles kirjutama.

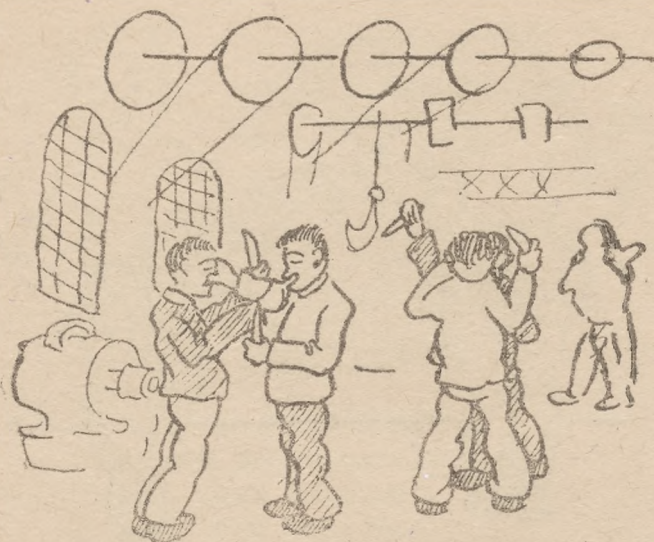
XV.

Poisid juba ootvad seal
tehase ees trepi peal,
kuid ei tööline veel tule,
kippu-kõppu kuulda pole.
Ootvad tunni, ootvad kaks,
viimaks läheb igavaks.
Ajaviiteks mõlemad
tehasesse vahivad.
Oige huvitatult näevad
töölisi, kes tööd seal teevad.
Neile väikest vingerpussi
tahvad teha Sassi, Jussi.



(Teada ju, et tunnevad
hüpnofismust hästi nad.)
Kätega nad vehivad,
pungis silmil vahivad.
Vähehaaval poisid näevad,
mehed unevõimu jäevad.
Sugereerivad *) neil nad,
et nad aeda näeksivad,
kus on küpsed viinamarjad...
— Itsitavad poisid kurjad. —
Töölised kõik noad võtvad,
viinamarju lõik'ma tötvad...

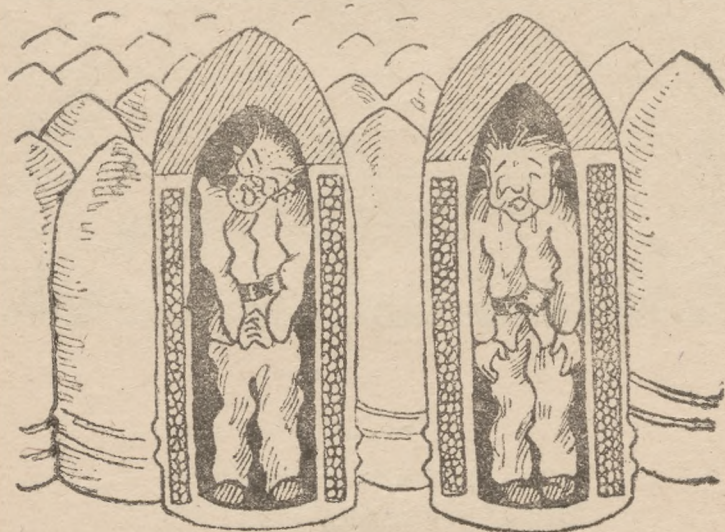
*) Kunstines olevale isikule midagi peale sundima.



Äkki unest ärkavad,
endal pihus märkavad



nina ära lõigatud,
 mida nemad arvanud
 viinamarjad olema.
 Viha süttib põlema
 poiste vastu. Kiirelt nad
 võrukaelad püüavad.
 Poisid saivad klopitud,
 lõpuks kõvast topitud



suuretüki kuulidesse,
 väiksed kelmid kägarasse.
 Seal nad näolt pühkivad higi,
 sest et kole surm ju ligi!

XVI.

Sõda täies hoos ju keeb;
 püss see põrgu kära teeb...
 Riga-raks! riga-raks!



paugub püssi priks ja praks!...
Tulda sülgab haubits, pumm!
poisid pommides, kartsumm!
kukuvad nüüd metsa maha.
Laeng lõhkeb, ei tee paha
enam poistel pommi kest;
hingata nüüd võivad vist? —
Kuid, oh häda! häda! häda!
ei nad ühtigi või seda:
plahvatus kesk sõja kära
hukkas kelmid poisid ära.



Nagu niidid tõusevad
poiste hinged mõlemad,
tahvad kiirest ära minna
ikka üles taevalinna!
Aga sarvik jookseb ligi,
hüüab: „Poisid, sula pigi
põrgu põhjas ootab teid,
tulge järel sedamaid!”



R. F. Friedrichsen.

Sarvik hinged kinni võtab,
põrgu põhja kiirelt tõtab.



Kõidetuol 5. septembril 1929.



